december 2014

GPM 16

GREENPEACE

Ligt onze duurzame toekomst op lokaal niveau?

Kerst aan boord van de *Esperanza*

Gegrepen door platte oesters

'De crew is mijn familie en het schip is mijn thuis'

Mir Rodriguez (40)

‘Mijn moeder had er altijd moeite mee als ik vertrok’

Mir is als operator op de *Esperanza* verantwoordelijk voor de radiokamer. De Panamees is vaak op zee geweest gedurende de feestdagen. 'Mijn moeder had er altijd moeite mee als ik vertrok.' De zeeman wijst op de grote wereldkaart aan de muur. Hij prikt met zijn vinger op de Zuidpool. 'Maar dat veranderde toen ik hier was en haar foto's stuurde van ijsbergen en de walvissen die we probeerden te beschermen. Als kind wilde ze altijd naar Antarctica en nu was ík daar. Zo ging haar droom toch een beetje in vervulling. Mijn moeder staat vierkant achter onze doelen: ze weet wat wij verdedigen.'

Meer over feestdagen op zee. pag 6 >

GPM16

Kort

Milieunieuws in een flits

Tip! Een duurzame oplossing voor kerst: adopteereenkerstboom.nl

INTRATUIN DOET GIFTIGE PLANTJES IN DE BAN

Heeft u ook actie gevoerd voor de bijen? Dan feliciteren we u graag met een groot succes! Greenpeace pleit al jaren voor een verbod op negen stoffen die siertelers veelvuldig gebruiken, zoals de beruchte neonicotinoïden. Intratuin belooft nu dat het over zes jaar alleen maar planten zal verkopen zónder deze voor bijen zeer giftige middelen. Daarvoor zal de Nederlandse sierteelt op zijn kop moeten. En dat is precies de ambitie van Intratuin: het bestrijdingsmiddelengebruik in de hele sector terugdringen. Deze belangrijke stap is een direct gevolg van het Greenpeace-rapport 'Gifplantjes in het tuincentrum' en de acties die daarop volgden van consumenten zoals u. Hoe hard die acties nodig zijn, blijkt uit ons recente vervolgrapport, waarin we ook op snijbloemen en kamerplanten talloze gifstoffen aantroffen. Grote speler Intratuin laat zien hoe het moet en daarmee is de keten de groene koploper in Europa.

GROOTSTE ZEERESERVAAT? YES, OBAMA, YOU CAN!

De Amerikaanse president Barack Obama kreeg eind september groen licht voor zijn plan om een al bestaand zeereservaat in de Stille Oceaan flink uit te breiden. Het Pacific Remote Islands Marine National Monument, gelegen rond enkele dunbevolkte eilanden tussen Hawaï en Samoa, wordt bijna zesmaal zo groot als nu. Daarmee is het meteen het grootste zeereservaat ter wereld. De impact van de uitbreiding is praktisch gezien niet enorm groot, aangezien in het gebied niet naar olie wordt geboord en visserij er nauwelijks voorkomt. Toch is Greenpeace blij met deze historische stap. In het gebied leven verscheidene bedreigde soorten haaien, roggen, zeeschildpadden en walvissen. Bovendien laat de VS met dit goede voorbeeld aan andere landen zien: het kán, onze zeeën en oceanen grootschalig beschermen. Als je maar wilt.

GROENE THEE

's Werelds grootste theeproducenten willen de theeteelt in India radicaal verduurzamen. Zou het te maken hebben met het rapport dat Greenpeace India in augustus publiceerde over het gevaarlijke gifgebruik op populaire theesoorten? Kort na elkaar maakten Unilever, de eigenaar van Lipton, en de Indiase multinational Tata Global Beverages bekend dat ze gaan onderzoeken of en hoe thee zonder pesticiden verbouwd kan worden. De twee zijn samen goed voor meer dan de helft van de Indiase theemarkt. Als hun initiatieven slagen, kunnen ze de theeteelt wereldwijd op zijn kop zetten. Twee jaar geleden toonde Greenpeace aan dat Lipton in China 'giftige' theezakjes verkocht, ondanks de belofte om het pesticidengebruik te minimaliseren. Nu lijken de voornemens serieuzer. Zo wil Tata samenwerken met andere theemerken en stelt het in zijn persbericht: 'Wat met thee mogelijk is, kan ook met andere gewassen.' Zo mogen we het horen!

BIO IS GOED VOOR U

Biologische voeding heeft duidelijke gezondheidsvoordelen boven conventioneel geteelde gewassen. Dat wisten we al, maar nu is het aangetoond via een nieuw, grootschalig onderzoek aan de Universiteit van Newcastle. Biologisch geteelde gewassen bevatten aanzienlijk meer antioxidanten - stoffen die weefsel en DNA beschermen tegen beschadigingen - en minder sporen van pesticiden. De onderzoekers concludeerden dat mensen die voor een biologisch dieet kiezen gemiddeld zo'n 20 tot 40 procent meer antioxidanten binnenkrijgen. De conclusies zijn opvallend, want twee jaar geleden vond een studie van de Universiteit van Stanford géén belangrijke gezondheidsvoordelen. Het nieuwe onderzoek is echter veel grootschaliger: de resultaten van maar liefst 343 onderzoeken zijn met elkaar gecombineerd en ook de methodologie is erop vooruitgegaan. De onderzoekers stellen niet dat biovoeding gezonder is, maar wel dat deze voeding meer stoffen bevat waarvan bekend is dat ze goed zijn voor de gezondheid.

STREEP DOOR KOLENMIJN IN MAHAN

Dat er een luchtje zit aan de manier waarop kolenmijnlocaties in India werden verkocht, was de bewoners van de Mahanbossen al lang duidelijk. Ruim 400.000 bomen zouden hier worden gekapt voor een nieuwe kolenmijn. De benodigde toestemming van de lokale bevolking werd 'verkregen' met valse handtekeningen, zo bleek uit onderzoek van Greenpeace. Boze dorpelingen verenigden zich en organiseerden samen met Greenpeace India een petitie en geweldloze demonstraties. Arrestaties, diefstal en doodsbedreigingen waren het antwoord van het mijnbedrijf en de lokale politie. Deze intimidaties én de dreigende kap zijn nu voorlopig voorbij. Het hooggerechtshof van India bepaalde in september dat 214 kolenmijnlocaties illegaal zijn toegewezen. Actieve mijnen en lopende plannen, zoals in Mahan, zijn gestaakt en worden opnieuw toegewezen. Duizenden dorpelingen kwamen samen om deze overwinning te vieren. Maar, zoals een van de actievoerders voorspelt, de strijd om de bossen te redden van de verwoestende kolenplannen is nog niet voorbij.

© Christian Åslund/GP

FEESTDAGEN MIDDEN OP DE OCEAAN

De feestdagen aan boord van een Greenpeace-schip. Wat drijft de bemanning? En hoe vier je kerst midden op de oceaan?

>

Kerst en Nieuwjaar kennen uitgesproken fans én mensen die minder hebben met lekker eten, familiebezoekjes en vuurwerk. Maar hoe zou u het vinden om, ver van huis en haard, kerst ergens midden op de oceaan te vieren? Elk jaar weer kiezen bemanningsleden van de *Rainbow Warrior*, de *Esperanza* en de *Arctic Sunrise* voor de milieucampagnes van Greenpeace, terwijl anderen thuis of bij vrienden rond een feestelijk gedekte tafel zitten. Als twee Greenpeace-schepen Nederland aandoen, stapt GPM aan boord om de bemanning te vragen: waarom doen jullie dat eigenlijk?

Boven het geronk van de stationair draaiende motor kun je, als je goed luistert, een jazzmuziekje horen. De klanken komen diep uit de buik van de *Esperanza* die samen met de net gerepareerde *Arctic Sunrise* in de Amsterdamse haven is aangemeerd. In het ruim bevindt zich de radiokamer: een kleine ruimte vol elektronische kastjes en aan de muur een grote wereldkaart. Hier bereidt Mir Rodriguez (40) zich voor op het vertrek van het actieschip. Dat levert vooralsnog een hoop geruis en gepiep op. 'We doen nog even wat testjes', verklaart de radio-operator.

ONZE SCHEPEN MAKEN HET VERSCHIL

De negentien mannen en vrouwen zullen de feestdagen en hun familie natuurlijk missen. 'Maar dit werk is te belangrijk', stelt kapitein Mike Fincken nuchter vast. 'Iemand moet het doen, zo simpel is het. Het milieu viert ook geen kerst of oud en nieuw.' En dus zijn deze kapitein en zijn bemanning, terwijl u dit leest, tijdens de feestdagen onderweg naar een 'plaats delict' – ergens op de wereld waar het milieu geweld wordt aangedaan.

Al meer dan veertig jaar zet Greenpeace schepen in voor haar vreedzame protesten, met steun van vele donateurs. Mike vaart al sinds 1996 voor Greenpeace. Eerst als matroos op de *Moby Dick*, de *MV Greenpeace*, de *Arctic Sunrise* en de *Esperanza*. Tien jaar later, hij was inmiddels kapitein, werd de *Rainbow Warrior* 'zijn' schip. En nu zet hij weer koers richting wereldzeeën met de *Esperanza*. Mike weet uit ervaring hoeveel verschil de schepen kunnen maken voor milieucampagnes. 'Dankzij onze schepen en rubberboten kunnen we overal ter wereld milieuproblemen aanpakken.' Hij noemt moeiteloos een paar voorbeelden uit het afgelopen jaar: 'Begin mei voeren de *Esperanza* en de *Rainbow Warrior* naar Rotterdam om een Russische olietanker te verhinderen zijn Noordpoololie te lossen. De olie kwam aan land, maar door de actie stond de Noordpool weer in het brandpunt van de politiek; de media-aandacht was overweldigend!'

De *Rainbow Warrior* toerde vervolgens langs de hele Middellandse Zeekust, van Bulgarije tot Griekenland, waar Greenpeace duurzame energie op de kaart zette en actie voerde tegen de zwaar vervuilende kolenindustrie. 'Onze actievoerders hielpen Griekse dorpsbewoners hun olijvenboomgaarden te beschermen toen die plaats moesten maken voor een kolenmijn. En ze zeilden Venetië binnen om de aandacht te vestigen op de zeespiegelstijging die deze prachtige stad bedreigt.'

BIJZONDERE GASTEN

De *Esperanza* bracht Greenpeace intussen naar het hoge noorden om te protesteren tegen olieboringen in het Noordpoolgebied. Mike: 'Vanaf ons schip beklommen actievoerders boorplatforms en filmden ze de schoonheid van natuurgebieden als Bear Island, dat verwoest zal worden als de olieboringen uit de hand lopen.'

In september kwamen twee bijzondere gasten aan boord van de 'Espy', zoals de bemanning haar liefkozend noemt. President Anote Tong van het eiland Kiribati in de Stille Oceaan wilde met eigen ogen het verband zien tussen de smeltende gletsjers en de stijgende zeespiegel waardoor zijn land verdrinkt. En Yep Saño, de Filipijnse onderhandelaar die tijdens de grote VN-klimaatconferenties geschiedenis schreef door zijn emotionele oproepen om iets te dóen, terwijl in zijn thuisland mensen stierven door extreem orkaangeweld. Vanaf de *Esperanza* vroeg hij politieke leiders opnieuw om daadkracht tegen klimaatverandering.

Zo'n reis, die veel media-aandacht trekt, is alleen mogelijk dankzij onze schepen. Met de *Esperanza*, maar vooral met onze ijsbreker *Arctic Sunrise* kunnen we tot diep in de ijzige gebieden doordringen. 'Op weg naar de Noordpool onderzochten we de gevolgen van seismische testen door het Noorse staatsoliebedrijf voor dolfijnen en walvissen. Als je die langs je schip ziet zwemmen... dan vraag je je niet meer af waarom je met kerst op het water zit', verzekert Mir Rodriguez. 'Doordat wij de riskante proefboringen filmden en op de Noorse tv lieten zien, kwam daar een eind aan.'

>

Mir Rodriguez, radio-operator, komt uit Panama.

De Greenpeace-crew heeft een eigen traditie: Secret Santa.

> **INTERNATIONALE SMELTKROES**
In de Amsterdamse haven draait machinist Erik Mekenkamp (40) een shaggie in het ruim van de *Arctic Sunrise*. Naast hem staat matroos Rita Ghanem (41). Erik blijft deze kerst thuis, maar Rita vindt het fijn om aan boord te zijn tijdens de kerstdagen. 'Mijn broer woont in de VS en mijn ouders leven niet meer. De crew is mijn familie en het schip is mijn thuis.' De Nederlander en de Libanese vertegenwoordigen slechts twee van de vele nationaliteiten die meevaren op de *Arctic Sunrise* en de *Esperanza*. Mir Rodriguez komt uit Panama en Mike Fincken is geboren in Zuid-Afrika.

De Greenpeace-schepen zijn stuk voor stuk culturele smeltkroezen. Logisch, voor een internationale organisatie die de hele wereld tot haar werkterrein rekent. Toch vieren ze straks allemaal samen Kerstmis. Hoe gaat dat? Mir reageert verbaasd: 'Goed, natuurlijk. Religie speelt in ons feest geen rol. Wij hebben op het schip een eigen traditie: *Secret Santa*. Vlak voor kerst trekken we allemaal lootjes. Even later verrassen we elkaar met de gekste cadeautjes die we aan boord improviseren.'

Mike vult aan: 'We vormen een hechte gemeenschap. We komen de dagen heus wel door.' Hij grijpt onder de kussens van de rode bank en tovert wat slingers en een heuse kerstboom tevoorschijn. Lachend: 'Wie dit jaar voor Kerstman gaat spelen, is nog de vraag.'

ZONDER DE HULP VAN DONATEURS ZOALS U KUNNEN WIJ NIET WERELDWIJD HET VERSCHIL MAKEN. WE HOPEN DAT U DE INZET VAN ONZE SCHEPEN EN HUN BEMANNING WILT STEUNEN MET DE ACCEPTGIRO BIJ DIT MAGAZINE.

KOKEN MET WILINDRO: KERSTDINER OP ZEE

'Taart! Als toetje bij het kerstdiner maak ik het liefst veel gebak', lacht Wilindro Rodrigues, Greenpeace-kok uit overtuiging. Hij somt op: 'Fruitcake, Moskovisch gebak, Schwarzwalder kersentaart, donuts, gevulde croissants... Moet ik nog doorgaan?'
>

Wilindro Rodrigues kookt al vier jaar voor de internationale crew. Hoe woest de golven ook zijn, de enthousiaste kok zet elke dag een gezonde en lekkere maaltijd op tafel. Hij begon op de *Esperanza*, maar is nu aan boord gestapt van de *Arctic Sunrise* die net uit Rusland is teruggekeerd. Met Kerstmis zal hij een arsenaal aan heerlijkheden bereiden, met louter biologische ingrediënten.

Keuze uit het kerstbuffet:

Kalkoen met toebehoren
Vegetarische samosa's met aardappelvulling
Gevulde tomaten
Gebraden eend
Pasteitjes met wortel en doperwtjes
Gevuld speenvarken
Groene salades
Russische huzarensalade (geintje)
Aardappelsalade
Fruitcake
Schwarzwalder kersentaart
Moskovisch gebak

Stevige kost dus, rekening houdend met alle gezindten en wensen van de bemanning. Die bestaat op 'gewone' reizen uit zo'n vijftien mensen, maar zodra het schip 'in actie' komt, kan dat aantal verdubbelen. Ga daar maar aan staan. Wilindro doet het zichtbaar met groot plezier. 'Ik maak veel werk van het kerstdiner, ook van de decoraties. Als het dan zover is, op kerstavond, eten we samen tot diep in de nacht. Met een glaasje wijn erbij natuurlijk, voor wie geen dienst meer heeft.'

Nieuwsgierig naar Wilindro's Russische salade? U vindt het recept in GPM16 online: greenpeace.nl/GPmagazine/GPM16

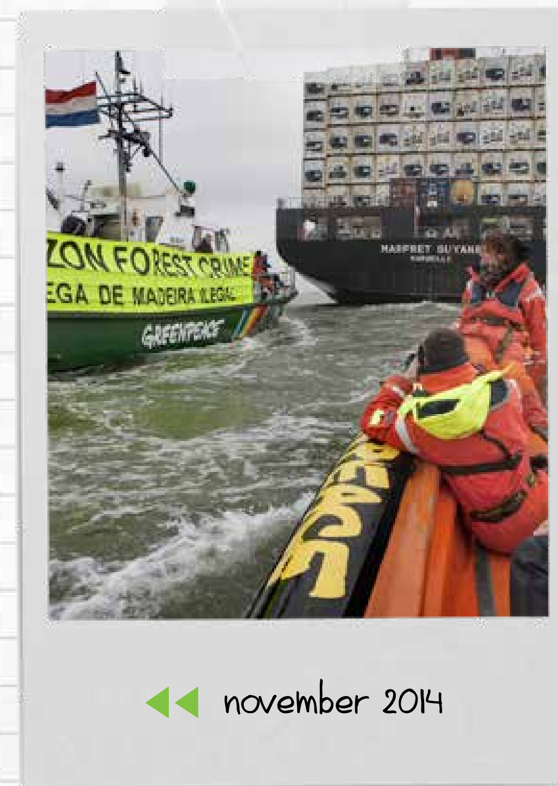
WILINDRO'S FAVORIET: FRUITCAKE
Verwarm de oven voor op 160 °C. Bekleed een springvorm met ruim bakpapier. Doe 1 kilo gemengd, gedroogd fruit (bijvoorbeeld abrikozen, rozijnen, dadels, vijgen, gekonfijte kersen), 125 gram boter, 1 theelepel koekkruiden, 165 gram basterdsuiker, 125 ml sinaasappelsap, 125 ml brandewijn of rum en 2 eetlepels marmelade in een grote pan en verhit dit tot het kookt. Laat 3 minuten zachtjes koken en dan afkoelen. Roer 2 grote eieren en 250 gram zelfrijzend bakmeel door het afgekoelde mengsel. Giet het vervolgens in de springvorm en bak het in de voorverwarmde oven gedurende 2 uur.

Wilindro Rodrigues, kok aan boord van de Arctic Sunrise

In deze rubriek blikken we terug en vooruit op onze campagnes. Wat wilde Greenpeace bereiken en is dat gelukt? Waarvoor komen we binnenkort in actie? Dit keer over hoe Brussel het klimaat in z'n hempje liet staan, over het opsporen van illegaal gekapt hout uit Brazilië en over spannende en sensationele plannen rondom de oceanen.
>

◀◀ oktober/november 2014

◀◀ november 2014

voorjaar 2015 ▶▶

© GP/Gerard Til | Bas Beentjes/GP | GP/Michael Amendolia

ALTIJD UP TO DATE
Meld u aan voor de nieuwsbrief en ontvang updates over onze campagnes en het laatste milieunieuws:
greenpeace.nl/nieuwsbrief

HET KLIMAAT HEEFT NIEUWE ENERGIE NODIG

Wetenschappers, vakbonden, multinationals, vooruitstrevende EU-landen: allemaal riepen ze in de aanloop naar de EU-klimaattop dat er méér nodig is om de gemiddelde temperatuurstijging op aarde onder de cruciale 2 °C-grens te houden. Duizenden bezorgde Nederlanders riepen Diederik Samson op zijn groene ambities waar te maken. Maar de PvdA wist het kabinet niet te bewegen om Nederland voorop te laten lopen in Europa. In plaats van de benodigde 45 procent schone energie in 2030 reikt de ambitie niet verder dan 27 procent. Waar we 40 procent energiebesparing nodig hebben, besluit Brussel tot slechts 27 procent. En in plaats van 55 procent CO2–reductie vindt de EU 40 procent wel voldoende.

Denemarken was begin november gastland voor het VN-klimaatpanel IPCC dat zijn nieuwste rapport presenteerde. Conclusie: klimaatverandering gaat razendsnel, maar het is nog niet te laat. De Denen laten zien dat het kán en nemen maatregelen om het land in 2050 volledig te laten draaien op duurzame energie. Eind 2015 krijgt de EU een laatste kans om dit voorbeeld te volgen. In Parijs moeten wereldleiders de broeikasgasafspraken in het Kyoto Protocol (1997) vernieuwen. Laten we ervoor zorgen dat zij wel luisteren naar onze roep om echte actie tegen klimaatverandering. Op naar Parijs!

Lees meer over wat allemaal wél kan op pagina 14.

HOUT DE DIEF!

Illegaal gekapt hout verkopen mag niet. Toch gebeurt het pal onder de neus van toezichthouder NVWA, de Nederlandse Voedsel en Warenautoriteit. Sinds 2013 meldde Greenpeace verschillende verdachte en illegale praktijken, compleet met onderzoeksresultaten en namen van mogelijke overtreders. Sancties of vervolging bleven uit.

Op 15 oktober dienden we opnieuw handhavingsverzoeken in. Nu voor Nederlandse bedrijven die hout afnemen van Rainbow Trading, een Braziliaanse houtzagerij. Dat verzoek kwam niet uit de lucht vallen: Greenpeace Brazilië leverde met luchtfoto's en gps-tracking op houtvrachtwagens bewijzen voor grootschalige fraude met illegaal hout in zagerijen, waaronder Rainbow Trading.

Gek genoeg bleken zeker twee Nederlandse afnemers recent door de NVWA 'in orde' verklaard. Weer bleef het stil, tot Greenpeace begin november zelf in actie kwam. We 'begeleidden' het vrachtschip Marfret Guyane, met aan boord hout van Rainbow Trading, naar de haven van Rotterdam en stonden tegelijkertijd bij de NVWA voor de deur met de (herhaalde) oproep: laat dit hout blokkeren, start een onderzoek en stel waar mogelijk vervolging in. De NVWA liet weten dat de Belgen onderzoek moeten doen omdat het hout daar op de markt komt, maar zegde wel toe dat de Nederlandse douane het zou inspecteren. Onverwachte steun kreeg Greenpeace van Stiho, een van de betrokken houtinkopers, dat beloofde geen partijen meer van Rainbow Trading te kopen.

IN ACTIE VOOR OCEANEN? STAY TUNED

Samen met onze supporters beschermen wij al tientallen jaren het zeeleven, overal ter wereld. Maar voor veel mensen zijn oceanen behoorlijk ver van hun bed. Greenpeace wil de schoonheid en bedreigingen van de zeeën met zoveel mogelijk mensen delen. In het voorjaar van 2015 gaan we een breed publiek op een nieuwe, innovatieve manier oproepen om in actie te komen. Hoe, daar kunnen we nog weinig over zeggen, maar denk spanning en sensatie, boten, water, groots en meeslepend!

Waarom doet Greenpeace dit? De oceanen hebben ons nodig en wij kunnen niet leven zonder de oceanen. De oplossing is een wereldwijd netwerk van zeereservaten waarin het zeeleven de kans krijgt te herstellen en te groeien. In goed beschermde zeereservaten is de biodiversiteit groot en de visstand uitbundig: iets waar iedereen profijt van heeft. Maar nu is nog geen 1 procent van alle oceanen een zeereservaat. Om de wereldzeeën echt te beschermen, moeten we 40 procent permanent tot verboden gebied verklaren voor visserij en andere economische activiteiten – en dat verbod ook echt handhaven. Hoog tijd dus dit van de daken te schreeuwen. Nog een paar maanden, dan gaan we los. Stay tuned!

In september, vlak voor de VN-klimaattop in New York, plaatste Greenpeace deze replica van het Vrijheidsbeeld in de Noordelijke IJszee als angstaanjagend toekomstbeeld.

DE ENERGIEREVOLUTIE INGEWIKKELD? HELEMAAL NIET!

Als je met Sven Teske praat over het Energie[r]evolutiescenario van Greenpeace, lijkt het opeens heel eenvoudig. 'Windenergie is *booming* en energiebesparing een eitje. Alleen transport, daar moeten we nog flink aan trekken.'
>

Sven Teske, directeur hernieuwbare energiebronnen bij Greenpeace International, is net terug uit China, waar hij het jongste wereldwijde windenergierapport presenteerde, samen met de Global Wind Energy Council. Ondanks zijn jetlag staat Sven te springen om het goede nieuws te vertellen: 'Windenergie is booming. Als alle seinen op groen blijven staan, kan windenergie in 2050 ruim een kwart van al onze stroom leveren!'

Waarom is juist windenergie zo belangrijk? 'Wind is de ideale stroomleverancier in de strijd tegen klimaatverandering. Je kunt windturbines snel installeren en op het net aansluiten. Vergelijk dat eens met vervuilende kolen- of kerncentrales, de bouw daarvan kost jaren. Bovendien kun je windenergie snel opschalen. Wind geeft ons de tijd om te werken aan een definitieve oplossing voor het klimaatprobleem: een radicaal ander energiesysteem.'

AUTOLOOS EN KOUD LEVEN?

Sven Teske is de drijvende kracht achter het Energie[r]evolutiescenario. Als technisch ingenieur is hij dé aangewezen persoon dus om uit te leggen wat het scenario nu precies inhoudt. Gaat het lukken om de mondiale CO_2-uitstoot in 2050 te verminderen met minstens 80 procent en het aandeel duurzame energie flink te verhogen? En wat betekent de noodzakelijke energiebesparing voor ons dagelijks leven: moeten we massaal warme truien aan en zonnepanelen op ons dak leggen - en moeten we onze auto laten staan?

Sven lacht. 'Natuurlijk niet. We kunnen op een eenvoudige manier veel energie besparen. In goed geïsoleerde huizen kun je heel comfortabel wonen. Zet tv's en computers helemaal uit en niet in de standby-stand, dat scheelt echt heel veel stroom. Kantoren moeten 's nachts hun lichten uitdoen en bedrijven hun productie veel slimmer inrichten. Het kán allemaal, we beschikken over superefficiënte technologie en apparaten. Stoppen met energieverspilling zou alleen al in West-Europa de sluiting betekenen van ruim 300 vervuilende kolencentrales. En dan heb ik het nog niet eens over de verwarmde toiletbrillen in Japan, de loeiende airco's in lege hotelkamers of de centraal geregelde thermostaten in Oost-Europa die tijdens een warm voorjaar vrolijk doorstoken.'

Het Energie[r]evolutiescenario is een 'draaiboek' voor een schone energietoekomst, zonder fossiele brandstoffen en kernenergie. Greenpeace laat zien welke maatregelen nodig zijn om de temperatuur op aarde onder de cruciale grens van 2 °C te houden. Kort door de bocht komt het neer op een radicale keuze voor duurzame energiebronnen en energie-efficiëntie. Dat kost wat, maar die investeringen hebben we er tegen 2050 ruim uit. En daarna dalen de kosten alleen maar. De energiebronnen zon, wind en waterkracht zijn immers gratis, in tegenstelling tot de slinkende voorraden olie, kolen, uranium en gas.

IS DE DUURZAME TOEKOMST LOKAAL?

In 1999 richtte Sven de eerste Duitse energiecoöperatie op, Greenpeace energy eG. De coöperatie bestaat nog steeds, heeft zeventig werknemers in dienst en voorziet 110.000 mensen van groene stroom. Inmiddels zijn burgers overal ter wereld zelf aan de slag gegaan met duurzame energie en energiebesparing. Ze douchen iets korter, zetten de thermostaat een graadje lager, kopen windaandelen en leggen zonnepanelen op hun dak. Steeds vaker doen ze dat samen met anderen, in hun buurt of in een energiecoöperatie, soms gesteund door de lokale overheid.
Wat vindt Sven daarvan? Hij heeft regelmatig contact met lokale overheden in tal van landen. Ligt de duurzame toekomst op lokaal niveau?

'Lokale initiatieven zijn superbelangrijk. Burgers en bedrijven laten zien dat het kán en dat mensen duurzamer willen leven. Maar we hebben ook schaalvergroting nodig, want wereldwijd stijgt de CO2-uitstoot nog steeds. Overheden kunnen ons helpen grote stappen te zetten. Japan bijvoorbeeld stelt de vijf energiezuinigste apparaten als norm voor álle producenten. Na een jaar of twee mogen de vijf slechtst presterende merken gewoon niet meer verkocht worden. Japan beloont de koplopers dus voor hun milieuvriendelijke gedrag en dat werpt zijn vruchten af. Of kijk naar de weerstand tegen windparken op land: als de overheid regelt dat bewoners direct profiteren van de windstroom, draaien ze vaak om als een blad aan de boom. Ik denk dat zowel burgers als bedrijven hun regeringen flink moeten opjutten.'

PAK DE TREIN EN DEEL JE AUTO

Met schone energie komt het wel goed, daarvan is Sven overtuigd. 'Als ik kijk naar ons energiescenario liggen we behoorlijk op schema. Alleen het transport is in 2050 nog niet echt duurzaam, daar moeten we nog flink aan trekken. De sector groeit te hard en de ontwikkeling van elektrisch vervoer is te laat in gang gezet. Technisch kunnen we nog niet zeggen "houd je 4wheeldrive maar, we zetten er wel een zuinige motor in." Maar op korte termijn kunnen we de duurzaamheid van het openbaar vervoer wel sterk verbeteren. Ook hierin kun je als burger een verschil maken, door zo veel mogelijk te kiezen voor het openbaar vervoer en de fiets. Elektrische auto's zijn helaas nog niet voor iedereen weggelegd, maar hybrides en deelauto's wel.'

'Ook binnen het bedrijfsleven in Europa zie je een duidelijke kentering. Kijk naar multinationals als Unilever, Philips en Ikea die de EU opriepen om veel ambitieuzer te zijn in haar klimaat- en energiedoelen. Zij beseffen heel goed dat hoe langer we wachten met maatre
verandering, hoe duurder het wor
kosten van zonnepanelen en windt
kend tempo en stijgt hun energieo
technologische ontwikkelingen. Da
kunnen bedrijven prima uittekene

'Maar de industrie kan veel meer d
bier prima kunnen brouwen met b
In het Duitse Beieren doen veel bi
zelf het technisch document geche
hoe ze dat aanpakken. Dus waar w

Samen met het Duitse Lucht- en r
en lokale kennisinstituten heeft G
landen en regio's een eigen energi
'Voor elk land berekenen we hoe k
ficiënte energievoorziening naar e
energievoorziening kan gaan. Wa
de huidige mogelijkheden, het bes
kan nog wel tien jaar wachten? Da
conservatief, we gaan alleen uit va
zichzelf bewezen heeft.'

'Nederland bijvoorbeeld, is een notoir winderig land. In het Energie[r]evolutiescenario voor Nederland staat windenergie dan ook bovenaan het lijstje met duurzame stroomleveranciers. Daar moet Nederland echt voluit voor kiezen. Op nummer twee staan zonnepanelen, daarin timmeren burgers al behoorlijk aan de weg. Huizen, kantoren en fabrieken kunnen in 2050 verwarmd worden door aardwarmte, duurzame biomassa en zonneboilers. Gas, als minst vervuilende van de fossiele brandstoffen, levert nog ongeveer een derde van alle verwarming. Maar kolen en kernenergie zijn dan al lang uit beeld.'

Sven vindt het onzin om het einde van de grote energienetten te verklaren, zoals The Economist recent deed. 'Je moet >

Sven Teske - specialist duurzame energie

Molen met zonnecellen op de wieken. In gebruik als woning en conferentieoord. Werder, Duitsland

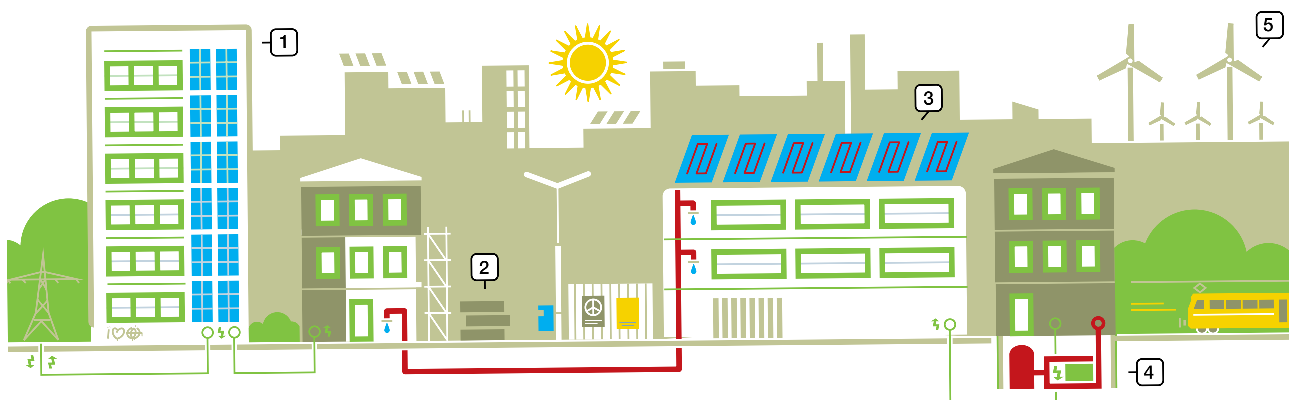
dat per land bekijken. Neem bijvoorbeeld Nederland, dat heeft veel geïnvesteerd in de aanleg van gaspijpleidingen. Dat gaat de overheid echt niet zomaar vervangen door kleinschalige energienetwerkjes. En dat hoeft ook niet. Je kunt ze uitstekend inzetten voor het transport van duurzame energie: gas dat is geproduceerd met zonnestroom bijvoorbeeld. 'Slimme energienetwerken hebben ook echt geen bak privégegevens over jouw energiegebruik nodig. Als netbeheerder moet je weten of een buurt op bepaalde momenten veel of weinig energie verbruikt, zodat je de productiecapaciteit daarop kunt afstemmen. *That's all.*'

Hij helpt graag nog een hardnekkig misverstand uit de wereld dat energiebedrijven de tent wel kunnen sluiten als Greenpeace haar zin krijgt. 'Ook voor hen blijft er een rol in het Energie[r]evolutiescenario. Zij verliezen heel veel klanten die hun eigen zonnestroom opwekken. Maar consumenten hebben geen zin om tijd te steken in het onderhoud van hun zonnepanelen; die moeten het gewoon doen als ze eenmaal op het dak liggen. Dat is een dienst die energiebedrijven kunnen leveren: onderhoud, afstemming met het net, ontzorgen op energiegebied zeg maar.'

Heeft Greenpeace invloed op de energiepolitiek en het denken over energie? Sven is ervan overtuigd. Sterker nog, hij ziet het gebeuren. 'Ons energiescenario is duizenden keren geciteerd in wetenschappelijke publicaties en was een belangrijke referentie voor het invloedrijke IPCC-rapport over hernieuwbare energie (2011). In Turkije hielp ons scenario de vorige regering een energiebeleid te formuleren. In Nieuw-Zeeland adopteerde de regering vier, vijf jaar geleden het energiescenario integraal. Zelfs in China hebben we zichtbaar invloed op de energiedoelen die de overheid zichzelf stelt. We presenteren sinds 2006 onze tweejaarlijkse wereldwijde windrapporten in Beijing en krijgen daar altijd veel media-aandacht. We zien onze streefcijfers soms direct terug in officiële energieplannen.'

Alle Energie[r]evolutiescenario's, grafieken en berekeningen zijn te vinden op energyblueprint.info.

DUURZAME ENERGIEVOORZIENING IN EEN STAD? ZO BIJVOORBEELD!

1. ZONNECELLEN OP MUREN VAN KANTOOR- EN FLATGEBOUWEN.
2. ISOLATIE VAN OUDBOUW VERMINDERT HET ENERGIEGEBRUIK TOT 80 PROCENT.
3. ZONNEBOILERS PRODUCEREN HEET WATER VOOR DE BUURT.
4. GROTE EN KLEINE WARMTEKRACHTCENTRALES VERWARMEN HUIZEN EN FLATS.
5. WINDPARKEN OP ZEE OF ZONNECENTRALES ZORGEN VOOR AANVULLENDE STROOM.

Oplichters

'Glanst de glimworm hel bij nacht, weet dat de oogst u wacht.' Volgens dit Oudhollandse gezegde kondigen de fel oplichtende Lampyris noctilucas storm aan. Toch zijn de oplichtende lijfjes van deze inheemse keversoort in Nederland vooral goed te zien rond midzomer. Mannetjesglimwormen kunnen vliegen, de vrouwtjes zijn tot het gras veroordeeld – maar ze worden wel twee keer zo groot. De dames glimmen smachtend in het schemerdonker om welwillende mannetjes te lokken. En dat allemaal voor één huwelijksnacht: de arme wijfjes sterven direct na het leggen van hun vijftig tot honderd eieren. Hadden ze nou maar wat minder geglimd...

TERUGKEER VAN DE PLATTE OESTER

BIOBOUWER VAN DE NOORDZEE

© Aad Smaal, Hein Sas: ©GP/Gerda Horneman

Nog even en duizenden mensen bestormen haar weer voor een nieuwjaarsduik: de Noordzee. Hein Sas kijkt liever wat verder onder het grijsbruine wateroppervlak. Hij wil het rijke bodemleven laten opbloeien dankzij een bijzonder weekdier… de platte oester.

>

Hein Sas

'Het is de hoeksteen van een samenleving die nu helaas verdwenen is.' Hein Sas dicht de platte oester nogal wat kwaliteiten toe. Maar hij is er dan ook zeker van dat dit weekdier, niet groter dan een decimeter in doorsnede, onmisbaar is om de biodiversiteit in onze Noordzee te herstellen. Daar is alleen wel wat voor nodig. Een ongestoorde plek bijvoorbeeld, die niet gemakkelijk te vinden is op de zanderige, veelvuldig omgeploegde zeebodem. En geld om te experimenteren met de herintroductie van het lastig te kweken schelpdier. Gelukkig is Hein Sas niet alleen een dromer, maar ook een doener die mensen wakker schudt en meekrijgt: 'Op mijn verjaardag deze zomer kreeg ik een bijzonder cadeautje: ik hoorde dat we aan de slag kunnen!'

HET ROER OM

Hein Sas, grote man, rond brilletje, is een natuurkundige met een voorliefde voor de natuur en het milieu. Tot 1998 hield hij zich bezig met klimaat en afvalverwerking, onder meer bij CE Delft. Net als zoveel mensen die te lang door-ploeteren, kreeg Hein een burn-out. 'CO_2 is een verschrikkelijk groot probleem waar we in Nederland maar niet aan willen', vertelt hij. 'Ik werd er zó somber van.' Een jaar van verstilling volgde, waarna hij het radicaal anders ging doen. 'Ik begon voor mezelf. Het water trok altijd al, dus het was niet zo vreemd dat ik me met de zeenatuur ging bezighouden.' Het Programma Naar een Rijke Waddenzee volgde, waar hij onder andere de mosselvisserij hielp om steeds minder op de bodem te vissen. Hein voelt zich binnen dit programma als een vis in het water: 'Zaken voor elkaar krijgen waar mensen én de natuur beter van worden, daar gaat het me om.'

VERLOREN SCHOONHEID

Via de mosselen komt Hein in contact met de organisatie Duik de Noordzee schoon, (milieu)bureau Waardenburg en 'schelpdierprofessor' Aad Smaal van onderzoeksinstituut Imares. Als ze het over de verdwenen biodiversiteit van de Noordzee hebben, duikt steeds vaker de platte oester op.

'Aan de hand van oude onderzoeken en kaarten ontdekten we dat de Nederlandse kust ooit bezaaid was met duizenden vierkante kilometers oesterbanken die krioelden van het leven', vertelt Hein enthousiast. 'Omvangrijke kolonies koudwaterkoraal, sponzen, dodemansduim en anemonen leefden op de banken. Krabben en garnalen wervelden eromheen, hier paaiden vissen, vonden ze voedsel en een schuilplaats.' Maar die onderwaterrijkdom bleef niet lang onopgemerkt. Prenten uit de 19de eeuw laten zien hoe de visserij floreerde: zeilboten met sleepnetten haalden oesterbank na oesterbank op, net zolang tot de platte oester zelf geschiedenis werd.

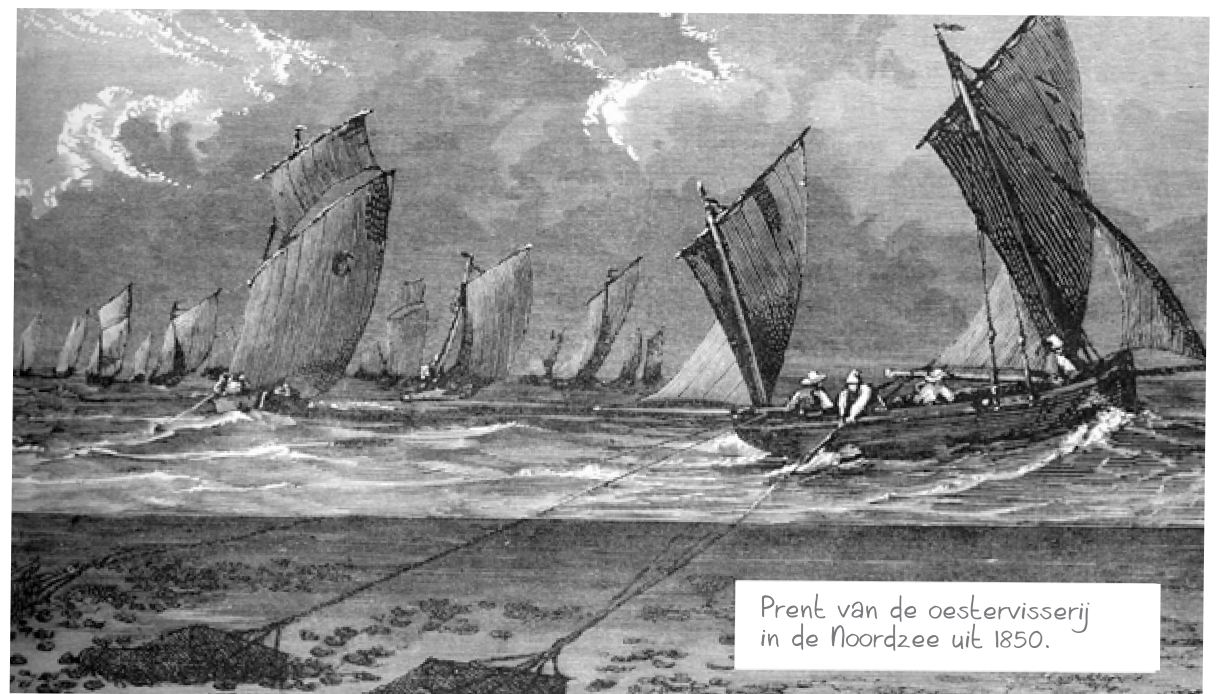
HOEKSTEEN VAN DE NOORDZEE

Hein Sas en consorten beseffen dat de platte oester niet zomaar een overbeviste soort is, maar een hoeksteensoort van de Noordzeenatuur, in vaktermen een echte 'biobouwer'. Tot hun verbazing lukt het ze al snel om de ministeries van Economische Zaken en Milieu hiervan te overtuigen. Ook komt er geld voor onderzoek naar de herintroductie van de platte oester. 'Eerst brengen we in kaart hoe en waar we met de oester kunnen experimenteren. Een van de mogelijkheden die we onderzoeken is het Prinses Amalia-windpark', zegt Hein opgetogen. 'Waar windturbines al niet goed voor kunnen zijn!' Daarna gaan ze proberen complete oesterbanken terug te krijgen. Hein: 'Alle oesters worden als mannetje geboren en wisselen na ongeveer drie jaar van geslacht. Zó onhandig! We hebben dus veel oesters van beide geslachten en verschillende leeftijden nodig. Vervolgens worden ze in het wild uitgezet, waarbij we proeven doen met verschillende vormen van bescherming. Uiteindelijk willen we natuurlijk weer kilometers oesterbanken langs onze kusten zien!'

GEGREPEN DOOR EEN SCHELP

Het is duidelijk, de schelpdieren hebben Hein gegrepen, zelfs in culinair opzicht. Want op de vraag of hij ze wel eens eet, antwoordt hij: 'Ik kook graag, ben vinoloog en ook parttime culinair journalist.' Dan gaan zijn ogen even hemelwaarts. 'De smaak van de platte oester is onovertroffen. Het is niet alleen een hap zilt, maar van een aardse, kruidige romigheid die zijn weerga niet kent. Een verrukking, zeker met een glas goede champagne.' Maar daar gaat het nu niet over. De missie van Hein gaat over het terugbrengen van biodiversiteit en over verbinden. 'Van Greenpeace tot de visserijsector, iedereen is positief en geïnteresseerd in ons project. We willen tenslotte allemaal een rijke, sterke Noordzee. Die zee ís geen troebel bakkie water. Wat er bijvoorbeeld op de scheepswrakken groeit, is rijker dan je in de Middellandse Zee vindt, zoals Duik de Noordzee schoon ons heeft laten zien. De Noordzee is van een potentiële schoonheid die we vergeten zijn. Die schoonheid wil ik weer terugbrengen.'

Stilleven uit 1635 van Heda Willem Claesz.

Prent van de oestervisserij in de Noordzee uit 1850.

ACHTER DE LENS

Haarscherp leggen ze voor Greenpeace milieumisdrijven en actiebs vast. Hier laten we u graag kennismaken met onze betrokken en uiterst professionele fotografen.
>

© Shoshana Myers

Prijswinnend fotograaf Daniel Beltrá: 'Door beelden te schieten van verafgelegen gebieden, waar mensen en natuur met elkaar op gespannen voet staan, hoop ik een dieper respect bij te brengen voor de natuur.'

2 DECEMBER 2012
BELO MONTESTUWDAM IN BRAZILIË

'Deze foto laat een woud van omgehakte bomen in heel ondiep water zien. Het lijkt net of ze drijven. Ik vind dit een aangrijpend beeld, als metafoor voor de enorme dam die het land zal overstromen, waardoor veel bomen verdrinken.

De Belo Montestuwdam wordt een waterkrachtcentrale middenin het Amazonewoud. Het zal de op twee na grootste stuwdam ter wereld zijn en 400.000 hectare stroomgebied van de Xingurivier onder water zetten. De dam verwoest de habitats van ontelbare soorten flora en fauna, en verdrijft zo'n 20.000 leden van inheemse stammen.'

Ik fotografeer al twintig jaar voor Greenpeace, maar ik voel me het meest verwant met de bescherming van de Amazone. Dit unieke regenwoud lijdt al decennialang onder grootschalige ontbossing. De gevolgen voor de opwarming van de aarde zijn enorm.

© GP/Daniel Beltrá

ACTIEVOERDERS IN EEN LABJAS

© Swapan Nayak/GP

Welkom op de Universiteit van Exeter, Engeland, de thuisbasis van het Greenpeace-laboratorium. Verborgen achter monsters en meters, pipetjes en pompjes zoekt een team van negen specialisten hier naar de wetenschap achter milieuproblemen.
>

De wetenschapsafdeling van Greenpeace werd min of meer per ongeluk opgericht. Op zoek naar een toxicoloog nam de organisatie in 1986 contact op met de Universiteit van Londen, waar Paul Johnston op dat moment werkte. Hij hoorde van de opdracht, meldde zich aan en ging mee op wat een van zijn indrukwekkendste onderzoeksreizen bij Greenpeace zou worden. 'Zes weken lang voer ik mee op de *Beluga I*, een klein schip met een ingebouwd laboratorium. Tijdens die reis heb ik de mooiste en de lelijkste kanten van Groot-Brittannië gezien. Het idee was dat ik monsters zou nemen van industrieel afvalwater, om te zien wat erin zat. Nadat ik daarmee klaar was, moest er nog ontzettend veel werk gedaan worden: het water testen, de resultaten analyseren, meer monster nemen… Het begon met een contract voor zes maanden, maar 27 jaar later zit ik hier nog.'

VRAGEN DIE NIEMAND STELT

Inmiddels is Johnston hoofd van de afdeling en voert het labonderzoek uit voor alle Greenpeace-kantoren. 'We hebben in Nieuw-Zeeland de gevolgen van diepzeemijnbouw onderzocht en met het Thaise kantoor werkten we aan de detox-campagne rond de textielindustrie. Maar we hielpen ook met de interpretatie van het stuifmeelonderzoek voor de bijencampagne in Nederland.' Het laboratorium is voorzien van apparatuur om chemicaliën op te sporen in aarde, water, lucht en planten. Alleen bestrijdingsmiddelen en radioactiviteit kunnen nog niet worden geanalyseerd, maar Johnston hoopt pesticiden ooit nog te kunnen toevoegen aan zijn onderzoeksarsenaal. 'Er ligt daarbuiten nog een schat aan informatie die we alleen kunnen ontsluiten als we onze eigen analyses kunnen doen.' Een interne wetenschapsafdeling bespaart Greenpeace niet alleen veel geld, legt Johnston uit, het betekent ook antwoord krijgen op vragen die niemand anders stelt. 'Daarbij verkennen we soms nieuwe wetenschappelijke terreinen. Wij waren bijvoorbeeld de eerste groep scheikundige onderzoekers die zich bezighield met de chemische samenstelling van industrieel afvalwater. Dit soort kennis kwam lange tijd alleen van ons.'

>

'WIJ VAREN OP EEN ANDER MOREEL KOMPAS'

Kan een laboratorium dat is opgericht en wordt betaald door Greenpeace wel objectief zijn? De vergelijking met dubieus onderzoek in opdracht van het bedrijfsleven is snel gemaakt, erkent Johnston, maar ook makkelijk te ontkrachten. 'Eerlijk gezegd zou ik niet meteen al het onderzoek van bedrijven bij het vuilnis zetten. Jammer genoeg heeft de industrie zichzelf in een positie gebracht waarin mensen haar rapporten niet meer geloven. Dat komt doordat een paar rotte appels belangrijke milieu-informatie overduidelijk negeerden - alleen om hun product te beschermen. Ik ben dat veel tegengekomen in de wereld van schadelijke chemicaliën.'

'Wij kunnen en willen niet op die manier te werken. Het is zinloos en volstrekt onverantwoord om onze actievoerders erop uit te sturen als we een zaak niet hard kunnen maken. Daardoor heeft ons werk hier veel bijgedragen aan het wereldwijde respect voor Greenpeace. Mensen weten dat onze beweringen ondersteund worden door wetenschappelijk onderzoek. Bij Greenpeace varen we op een ander moreel kompas.'

WIE HELP IK ERMEE?

Dat Greenpeace een eigen laboratorium heeft, is maar bij weinig mensen bekend. Reyes Tirado, een van de biologen in het team, vindt het prima om een meer onzichtbaar deel van Greenpeace te zijn. 'Mensen zijn niet altijd geïnteresseerd in de wetenschappelijke details. Ik zorg voor de wetenschappelijke basis, de campagneleiders vertalen die wetenschap vervolgens in boodschappen die de mensen interesseren en aanspreken.' Tirado kwam in 2006 bij de afdeling na een uitgebreide onderzoekscarrière in haar thuisland Spanje en in Californië, waar ze de effecten van droogte op planten onderzocht. 'Ik heb altijd van onderzoek gehouden, vooral van de meer gerichte en gedetailleerde studies. Tegelijkertijd vroeg ik me constant af: waarom doe ik dit en wie help ik ermee? Toen zag ik een vacature bij Greenpeace die wetenschap combineerde met actie om de planeet beschermen. Ik solliciteerde en kreeg de baan.'

LUISTEREN NAAR DE BOEREN

Haar nieuwe baan bracht Tirado niet alleen naar het koude klimaat van Exeter. Als landbouwspecialist in een internationale organisatie zijn ontwikkelingslanden een belangrijk deel van haar werkveld. 'Op dit moment onderzoek ik in Kenia hoe ecologische landbouw de bodem weerbaarder maakt tegen de gevolgen van klimaatverandering. Ik breng veel tijd door met de lokale bevolking, om te luisteren naar de problemen en uitdagingen waar mensen mee te maken krijgen. Als je het landbouwsysteem wilt verbeteren, zijn boeren een cruciale factor, dus is het belangrijk dat we naar ze luisteren.' Weerstand is ze nog niet vaak tegengekomen bij haar onderzoekswerk. 'Integendeel', vertelt ze, 'soms ontstaat er ruzie onder de boeren, omdat ze allemaal hun waterput gecontroleerd willen hebben, terwijl wij er maar een paar kunnen onderzoeken.' Natuurlijk hebben sommige boeren liever niet dat Greenpeace hun landbouwpraktijken tegen het licht houdt. 'Juist dit soort gebrek aan transparantie, waarbij boeren voorzichtig zijn met wat bekend wordt over hun werkwijze, is voor mij een teken dat het landbouwsysteem de verkeerde kant op gaat.'

DE HOOGSTE NITRAATVERVUILING OOIT

Ondanks haar werk in soms zwaar vervuilde gebieden, heeft Tirado nooit het idee gehad dat ze zelf gevaar liep. Wel brengt haar contact met de lokale bevolking soms heftige situaties met zich mee. Tijdens een van haar eerste projecten ontmoette ze in Thailand een arm gezin dat asperges kweekte. 'Het was een bescheiden, hardwerkende familie met jonge kinderen die overal ronddartelden. Toen ik hun drinkwater testte, vond ik de hoogste nitraatvervuiling die ik ooit gezien had. Voor mij was dat zo'n schok, het besef dat deze mensen, die kleine kinderen, elke dag dit enorm vervuilde water dronken.' Nadat de familie gewaarschuwd was, informeerde Tirado de lokale autoriteiten over de vervuiling. Zij troffen dezelfde nitraatwaarden aan en namen maatregelen om het probleem op te lossen. 'Voor mij was dit moment confronterend, maar tegelijkertijd een motivatie om dit werk te blijven doen. Hier kan ik gedegen wetenschappelijk onderzoek inzetten om de natuur en de mensen te beschermen.'

© Alex Stoneman/GP

Onderzoek naar de giftige stoffen in kinderkleding.

De aarde is ook van mij

Bedrijven en overheden zijn nog elke dag bezig om onze aarde te plunderen of te vervuilen. Samen kunnen we ze overtuigen van schone alternatieven. Ken je mensen zoals Ivi en Tim die werk maken van milieuproblemen? Stuur dan een mailtje naar redactie.nl@greenpeace.org.

Vier bijenhotels wilde de gemeente Meerssen aanvankelijk ophangen, maar nadat Tim (15) en Ivi (13) persoonlijk langskwamen, werden het er 21. Met hun organisatie Red de Aarde zetten Tim en Ivi zich in voor de bescherming van natuur en dieren. Ze voerden eerder al actie tegen olieboringen op de Noordpool, plofkippen en plastic soep. 'We kijken altijd aan welk probleem we nog iets kunnen veranderen', legt Ivi uit. Toen de twee hoorden over de wereldwijde bijensterfte werd bijenbescherming hun nieuwe missie. Ze haalden meer dan 4.000 handtekeningen op en lobbyen nu bij gemeenten om hun bijenhotels, gemaakt van afvalhout, te mogen plaatsen. Meerssen, Maastricht, Valkenburg en het Waterschap Roer en Overmaas doen al mee. Dankzij hun bijenbeschermingsproject werden Ivi en Tim verkozen tot Wereldverbeteraars van het Jaar. 'Met het prijzengeld willen we het project uitbreiden buiten Zuid-Limburg', vertelt Tim. 'Dan kunnen we écht iets betekenen voor de bijen.' reddeaarde.org

© GP/Thomas Schlijper

Actie

© Francesco Alesi/GP

SICILIAANS PROTEST TEGEN ITALIAANSE OLIE
14 OKTOBER 2014, KANAAL VAN SICILIË

Vanaf de *Rainbow Warrior* beklimmen actievoerders het boorplatform Prezioso van de Italiaanse oliemaatschappij ENI en ontvouwen daar een reusachtig spandoek: 'Stop Fossil, Go Renewable'. Met de bezetting van dit platform en een reeks andere acties protesteert Greenpeace tegen het besluit van de Italiaanse regering om booractiviteiten op zee te stimuleren.

Zoals demonstraties in onder meer Rome laten zien, willen veel Italianen dat premier Renzi zich hardmaakt voor ambitieuze Europese klimaat- en energiedoelen tijdens de top in Brussel (zie ook pag 14). Ruim 160 verenigingen, lokale bewegingen en gemeenten liepen mee. De bezetting van het olieplatform kreeg de expliciete steun van alle Siciliaanse burgemeesters.

COLOFON
© December 2014
Stichting Greenpeace Nederland

GPM verschijnt 3 keer per jaar gedrukt en 4 keer per jaar digitaal. De online versie kunt u lezen op gpmagazine.nl. U kunt zich abonneren op ons online magazine via mygreenpeace.nl.

ISSN: 0166-4506

GPM is gedrukt op 100 procent hergebruikt en chloorvrij gebleekt papier.

Postadres: Postbus 3946, 1001 AS Amsterdam

Bezoekadres: NDSM-Plein 32, 1033 WB, Amsterdam
Voor administratieve vragen:
Servicedesk: 0800 422 33 44 (gratis) of greenpeace.nl/contact

Rekeningnummer:
ING: NL31 INGB 0000 0000 44

Opmerkingen en suggesties over de inhoud van **GPM** kunt u sturen naar redactie@greenpeace.nl.

Hoofdredactie: Marjolein Buijssen
Eindredactie: Jacqueline Schuiling
Redactie: Rita Borghardt, Hiekelien van den Herik, Brigitte van der Loo, Guido van Diepen
Art direction en ontwerp: Samantha van der Werff
Beeldredactie: Gerda Horneman
Drukwerkcoördinatie: Yuri Gunther Moor

Voor blinden en slechtzienden is een speciale digitale of gesproken versie van **GPM** beschikbaar via Dedicon (0486 486 486 of info@dedicon.nl)

Volg Greenpeace op **greenpeace.nl.**
Twitter: **@GreenpeaceNL**
Facebook: **Greenpeace Nederland**
Meld u aan voor onze actiemails via **greenpeace.nl/ikdoemee.**

DE AARDE IS OOK VAN MIJ

GREENPEACE

